

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ»**

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«БІЗНЕС-АНАЛІТИКА:
МОДЕЛІ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

**Київ – Україна
5-6 березня 2024 р.**

УДК 330.46
ББК 65.05

*Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету економіки та бізнес-адміністрування Національного авіаційного університету
(протокол № 3 від 14 березня 2024 р.)*

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології». 5-6 бер. 2024. К.: НАУ, 2024. 630 с.

Збірник містить матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології». В збірнику представлено результати фундаментальних і прикладних досліджень, які стосуються розробки та впровадження новітніх цифрових технологій, економіко-математичних методів та моделей управління соціально-економічними процесами глобалізованого суспільства через підвищення якості управління складними системами різної природи.

Видання розраховане на науковців, викладачів, економістів, фінансистів, аналітиків, державних службовців, студентів вищих навчальних закладів та суб'єктів господарювання.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних.

Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

© Національний авіаційний університет,
2024

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

ОРГАНІЗАЦІЇ:

Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки
Громадська організація «Всеукраїнська асоціація економістів-міжнародників»

ГОЛОВА:

Петровська Світлана Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, в.о. декана ФЕБА

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ:

Сімахова Анастасія Олексіївна - доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки ФЕБА; **Рогоза Микола Єгорович** – заслужений діяч науки і техніки України, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем Полтавського університету економіки і торгівлі; **Гораль Ліліана Тарасівна** - доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Касьянова Наталія Віталіївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки, Національний авіаційний університет; **Тельнова Ганна Володимирівна** – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки ФЕБА; **Попик Наталія Володимирівна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки ФЕБА; **Абламська Валентина Михайлівна** - старший викладач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки ФЕБА; **Дяк Юлія Ігорівна** - старший викладач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки ФЕБА; **Решетняк Тетяна Вікторівна**- старший викладач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки ФЕБА

КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ:

Zherlitsin Dmitro – Doctor of Economics, Professor, University of National and World Economy, Sofia, Republic of Bulgaria; **Okulich-Kazarin Valery** – Dr. habil, Doctor Honoris Causa, Professor of National Louis University, Poland; **Menshikov Vladimir** – Doctor of Science (in Sociology), Professor, Head of Center of Social Investigations Daugavpils University, Latvia; **Kvaratskhelia Murman** – Doctor of Economics, Head of the Department of Economics, Faculty of Business and Social Sciences, Professor and Chief Researcher and Invited professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University; **Kupczyk Teresa** - Dr. habil Inż., Professor, Humanitas University, Poland; **Heiets Iryna** – Ph.D. in Economics and Corporate Management, Senior Lecture in Aviation School of Engineering, RMIT University, Melbourne City campus, VIC, Australia

Адреса оргкомітету:

Україна, 03680, Київ, пр. Любомира Гузара, 1, корп. 2, ауд. 301

тел. +38(044)4067810 ; +38(044)4067790

e-mail: nau_bade@ukr.net

ЗМІСТ

<i>Секція 1. Аналітичні методи та економіко-математичні моделі в задачах управління економічними системами</i>	13
Horiashchenko Y. Methods of anti-crisis management at enterprises	13
Hulak D. Machine learning techniques for the energy generation analysis and prediction	16
Okulicz-Kozaryn W., Kupczyk T. Management of social systems: using CHATGPT 3.5 for calculating statistical indicators.....	18
Абламська В. Роль сплайн-інтерполяції в аналізі результатів економічної діяльності.....	22
Аксьонова І. Кластерний аналіз для управління міжрегіональними промисловими диспропорціями	25
Бойко Б., Процик І. Пошук асоціативних правил в соціологічних дослідженнях працівників: аналіз та перспективи	31
Гриценко С., Савченко Л. Економічна оцінка та ефективність використання вторинних матеріальних ресурсів	37
Дудченко І., Корогодова О. Методичні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості підприємств в контексті міжнародного співробітництва	42
Жуковський М., Гудзинський О. Виробництво органічної продукції, як напрям підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств	46
Касьянова Н. До проблеми ірраціональності управлінських рішень	49
Кузьміна О. Проблеми забезпечення та оцінки стану економічної безпеки підприємства	54
Кушнірова К. Інструменти підготовки великих даних для інтелектуального аналізу	57
Макарчук О., Макарчук В. Особливості прогнозування бізнес-процесів за допомогою моделі векторної авторегресії.....	60
Макарчук О., Свенціцька Т. Важливість застосування регресійного аналізу в економіці.....	62
Михальчишина Л., Волонтир Л. Застосування методу головних компонент у стратегічному управлінні інноваціями в сфері малого бізнесу	65
Мітюшкін Б. Застосування агентного моделювання (ABM) у сфері міжнародної торгівлі.....	67
Пшенична М. Інтеграція ESG-метрик у бізнес-аналітичні моделі: вплив на ризики та прибутковість.....	70

Стажкова Д., Гриценко С., Чернова Н., Гузь О., Момотков І., Волкодав В. Моделі оцінки та аналізу ефективності бізнес-процесів продуктової компанії...79	79
Шимко А. Дослідження ефективності використання ресурсів виробництва за допомогою виробничих функцій.....84	84
Юрчик Г. Тіньова економіка: методи оцінювання, масштаби та фіскальні втрати в Україні.....87	87
Яцюк О. Аналіз перспектив та прогнозування процесів реформування системи підтримки та розвитку трудового потенціалу в Україні92	92
Секція 2. Інструменти інтелектуального аналізу даних та прогнозування розвитку соціально-економічних систем96	96
Menshikov V., Simakhova A., Šipilova V. Social and economic aspects of Artificial Intelligence.....96	96
Molchanova K., Yakovenko Y. Prospects of application of data mining tools in forecasting the development of socio-economic systems98	98
Бриль І. Інструменти оцінювання людського капіталу103	103
Гелетканич В., Цибрух Ю. Інтелектуалізація у системі кадрового забезпечення діяльності підприємств.....108	108
Дячков А. Обґрунтування доцільності застосування нейронних мереж для аналізу соціально-економічних систем та прогнозування фондового ринку в рамках дипломної роботи.....110	110
Жаворонков В. Інвестування відновлення та розвитку авіатранспорту України: аналіз та перспективи112	112
Крушинська О. Державний борг України станом на 2023 рік.....116	116
Кукель Г., Яшунін В. Регулювання соціально-економічної ефективності систем управління119	119
Лисенко А., Поярков М. Податкові надходження як невід’ємний компонент формування прогнозів розвитку соціально-економічних систем.....124	124
Макарчук О., Шиманська Т. Роль прогнозування у прийнятті ефективних управлінських рішень126	126
Мітюшкін Б., Сімахова А. Використання геоінформаційних систем (GIS) у міському соціально-економічному плануванні.....128	128
Обметко В., Скоробогатова Н. Вплив штучного інтелекту на бухгалтерський облік та фінансовий аналіз131	131
Пилипенко В. Застосування методів Big Data для моделювання засад юніт-економіки авіаційних компаній133	133
Решетняк Т. Використання фрактального аналізу для визначення рівня прибутковості підприємства136	136

V Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології»

Сумець О. Форсайт & прогнозування – інструмент для коригування стратегії розвитку бізнесу.....	138
Феденко Д. Застосування візуальних конфігураторів як інструменти інтелектуального аналізу даних та прогнозування розвитку соціально-економічних систем.....	142
Чала К. Екосистема університетів: дослідження факторів, що впливають на конкурентоспроможність.....	144
Чекіна Р. Використання нейронних мереж для прогнозування економічного зростання.....	148
Юрчук Н. Використання інтелектуального аналізу даних у кормовиробництві.....	151
<i>Секція 3. Аналіз глобалізаційних процесів у світовій економіці.....</i>	154
Bank D. Impact of globalization on the economy of European countries.....	154
Savytska M. How the USMCA is reshaping North American trade.....	156
Zhurba I., Zahorodnia Y., Pashchenko O. The concept of «internally displaced persons» and their employment in social entrepreneurship.....	159
Андрусик В. Детермінанти розвитку економічної моделі індустрії напівпровідників.....	162
Белінська Г., Васильєва С. Розвиток інноваційних процесів в умовах глобалізації.....	167
Берташ А., Кочетков В. Роль міжнародних корпорацій у процесі глобалізації.....	170
Беспятюк М. Рівень життя населення та фактори, що його визначають.....	173
Борак А. Динаміка індексу глобалізації України в період російсько-української війни.....	176
Бродовська О., Драпак Т. Стратегія сталого фінансування для підприємств на шляху до справедливої та інклюзивної зеленої економіки.....	180
Буз А. Асиметрична природа трансмісійних механізмів експорту й імпорту інфляції, дезінфляції та дефляції в умовах відкритої економіки.....	184
Бурковський М., Фаїзова О., Тарасевич В. Адаптація національних підприємств до ринкової нестабільності та невизначеності.....	191
Василєга В. Дослідження адаптаційного потенціалу підприємства з позиції системного підходу.....	193
Вишневська А. Стан міжнародної торгівлі України в умовах правового режиму воєнного стану.....	197
Гнатюк Р., Кудрик А. Проблеми глобалізації зовнішньоекономічної діяльності в умовах військового стану.....	200

Каптан (Корольчук) А. Огляд рейтингу авіакомпаній світу. Вектор відновлення українських авіаційних підприємств.....	203
Книш М., Кочетков В. Аналіз глобалізаційних процесів в міжнародній економіці.....	206
Кочетков В., Бочко А. Аналіз глобалізаційних процесів у світовій економіці.....	208
Кравчук Н., Кожемякіна О. Аналіз та перспективи інвестицій туристичної галузі України	211
Красняк О. Вплив глобалізації на міжнародну трудову міграцію.....	213
Кудлай В. Сучасні тренди розвитку світової економіки в умовах цифровізації.....	216
Кучмійов А., Борисенко Д. Глобалізація та її вплив на розвиток світової економіки та економіки України.....	218
Мазур В. Глобалізація фінансового сектору: виклики та перспективи для національної економіки.....	221
Марченко В., Бугайко Д. Досягнення сталого розвитку економіки за рахунок впровадження інноваційних рішень «зеленої» логістики	224
Марченко Т. Національна ідентичність та економічна інноваційність в міжнародних економічних відносинах	228
Мотякін І. Роль бізнес-комунікацій у підвищенні міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників.....	233
Олешко Т., Лещинський О., Геєць І. Аналіз світових авіаційних перевезень в 2023 році.....	236
Онїко Д., Шенотін Д., Каюк В. Розвиток соціального підприємництва в європейських країнах	240
Павленко К. Вивчення стратегії глобальної експансії транснаціональних корпорацій (ТНК) на ринках, що розвиваються.....	243
Павловська В., Приходько А., Клименко О. Дослідження напрямів підтримки розвитку соціального підприємництва.....	245
Петченко М. Теоретичні засади стратегізації розвитку інноваційної екосистеми.....	248
Пілецька С., Васюткіна Н. Стійкий розвиток підприємств на основі технологічної трансформації	251
Попов В. Фактори впливу на народжуваність в межах глобального світу	253
Розумович Н. Вплив війни на бізнес середовище в Україні.....	257
Рябець Н. Порівняльний аналіз концепцій формування глобального світу: специфіка та характер впливу на міжнародний бізнес	259
Сандул Т. Міжнародна економічна безпека України в умовах зростання зовнішніх загроз.....	265
Сєрова І. Формування основ аналітичної оцінки стійкого розвитку	268

Синюра-Ростун Н. Розвиток львівської агломерації як прояв світових та європейських урбаністичних процесів.....	271
Смик В. Корпоративна соціальна відповідальність авіакомпаній (приклад Qatar Airways Group)	274
Ткаченко В., Кочетков В. Процес транснаціоналізації корпорацій та їх вплив на світову економіку.....	278
Федотова Т. Основні передумови розвитку глобалізаційних процесів та їх вплив на інформаційний простір	282
Фімяр С., Бондарчук І., Довгань В. Перешкоди в напрямку реалізації екологічних проєктів	286
Чемчикаленко Р., Подурець А. Міжнародна конкурентоспроможність українських аграрних підприємств	289
Юрченко Н., Петриквіва О. Інноваційні маркетингові стратегії та їх вплив на фінансове управління бізнесом	292
Юрчук К. Вплив ТНК на економічне зростання країн,що розвиваються	296
Якушева О. Нормативно-правове підґрунтя конвергентного розвитку регіонів.....	299

<i>Секція 4. Прикладні аспекти маркетингового та фінансового управління бізнесом</i>	302
Khlystova K. Optimizing marketing expenses: factor in increasing the company's profitability	302
Pohrebniak A., Lopukh A. Analysis of investment policy strategies for the purpose of choosing the optimal directions for investing financial resources.	305
Токар У. Transformation of marketing tools: the demand of the time	308
Бондар Ю., Дорогань І. Управління маркетинговою діяльністю підприємства	310
Бузовська Н. Вплив фінансових ризиків на прибутковість підприємства	314
Васюк Є. Мультифакторні моделі розрахунку необхідної дохідності	318
Грінченко Р. Практичні напрямки розвитку логістики у торговельному підприємстві	322
Домбровська С. Сучасні підходи до оцінки якості фінансового управління підприємства	327
Лапшов Д. Сутність та роль системного підходу в інформаційному забезпеченні управління бізнес-процесами підприємства.....	329
Литвин О. Вплив регулювання сталого фінансування на ринок капіталу	333
Ліндаєв Д. Розвиток збутової діяльності підприємств України	337
Лядський І., Зось-Кіор М. Методи розвитку соціального інтелекту та інших meta skills у підготовці маркетологів	339

Мельников Д. Особливості використання інформаційних технологій в антикризовому управлінні підприємством.....	343
Мирошниченко Г., Кацаненко Б. Стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства	347
Омельяненко Я. Вдосконалення оцінки впливу фінансових ризиків на діяльність підприємств.....	349
Островська Г., Савріга А. Застосування маркетингових інтернет-технологій у ресторанному бізнесі	354
Петровська С. Особливості розробки та прийняття комплексних маркетингових рішень на нестабільно функціонуючих підприємствах.....	359
Петровський О. Соціально-відповідальний маркетинг як інструмент корпоративної соціальної відповідальності	362
Попов Ю. Перспективи України на світовому ринку зерна	365
Постернак І., Постернак С., Постернак О. Прикладні аспекти фінансового управління будівництвом групи об'єктів у складі «КНТК МЕРЕК»	369
Проценко І., Шиверський Д. Роль фінансової безпеки в розвитку соціальної політики підприємства	372
Романишин В. Фінансування післявоєнного відновлення корпоративного сектору економіки України.....	374
Романовський С. Грошові потоки інноваційних підприємств	380
Рябець О. Поведінкова компонента в міжнародних інвестиційних процесах ..	383
Савіна Є. Прикладні аспекти та перспективи застосування технологій ШІ в міжнародних маркетингових комунікаціях	389
Соболєва А., Стельмашенко О. Роль та важливість клієнта у афіліатному маркетингу: сутність клієнтів та рівні їх лояльності	394
Стамат В., Лесік М. Сучасні тенденції розвитку маркетингових досліджень в галузі харчових технологій	398
Станішевська А., Бучацька І. Ефективне управління бізнесом за допомогою маркетингу.....	404
Таранець В. Підвищення ефективності організації антикризового управління	407
Тимошенко О. Механізм державного фінансового контролю, що здійснюється Державною аудиторською службою України	412
Товкачова А., Федоренко К., Грінько І. Аналіз впливу війни в Україні на фінансові показники найбільших банків	416
Фалюта А. Безпекова бізнес-аналітика кредитних операцій	422
Химич І., Чура С. Фінансово-економічна діагностика як метод оцінки бізнесу	425
Черевко Т. Підвищення ефективності ділових переговорів як інструменту управління бізнесом.....	428

V Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології»

Шашина М., Єрсіна К. Інноваційні методи формування персоналу підприємства	431
Швец Н. Аналіз діяльності Антимонопольного комітету України після COVID-19 та під час війни	435
Шидакова А. Організація і методика внутрішнього аудиту активів	439
Щепіна Т., Драч М. Управління фінансовими потоками підприємства в умовах економічної нестабільності під час війни	443
Юсюк І. Монетарна політика: види та типи режимів	445

<i>Секція 5. Інформаційні технології та цифровізація: проблеми та перспективи розвитку в Україні та світі</i>	450
Atamanets P. Digital transformation of the economy of Ukraine: challenges and opportunities for information technologies and advertising activities	450
Kravchenko S., Malik L. Advantages of neural networks in agricultural digital entrepreneurship	453
Mazur V., Donchak L. Peculiarities of agreement mechanisms and interaction of society, business with representatives' public authorities	456
Polishchuk S. Digitization of banking business: challenges and opportunities for government regulation	461
Rudskiy O., Kopp A. Using machine learning to assess the compliance of business process models with textual descriptions	466
Shelest O. Digital technologies as a catalyst for business transformation	471
Skrypnik N., Kharenko V. Digital transformation in Ukrainian business: challenges and opportunities	474
Tupolskiy V., Osokina A. Digital business transformation: global trends and impact on the development of business models	478
Yakovenko K., Zviertsev H. Information and psychological operations as one of the types of threats to information security of Ukraine	483
Андрушкевич Н. Управління стійким розвитком підприємства в умовах цифровізації	486
Белінська Г., Терещенко Г. Поточний стан та проблеми інформатизації та цифрової трансформації сфери освіти в Україні	491
Білоцерківець В., Завгородній К., Кошовий М. Перспективи форсованого розвитку інформаційного суспільства: від фантазмів до реалій	495
Болгов В., Самчук О. Можливості використання віртуальної та розширеної реальності у створенні маркетингової стратегії	499
Болтрик М. Вплив розповсюдження штучного інтелекту на ринок праці в Україні та світі	503

Буберенко А., Чевільча Р., Лисенко А. Ключові переваги та ризики цифровізації економіки	508
Гайдук І. Проблеми та перспективи застосування інформаційних освітніх технологій в Україні під час війни	510
Гайша О., Маруняк Н., Воробей В. Особливості викладання дисциплін напрямку програмування в умовах цифровізації освіти та дистанційного навчання.....	514
Гаркуша Ю. Цифровізація банківської діяльності в сучасних умовах	518
Дияк Ю. До питання оцінки інвестицій в кібербезпеку	520
Кашпур О., Кочетков В. Інструменти інтелектуального аналізу даних	522
Кичан О. Використання чат-ботів у комунікаційній політиці підприємства.....	525
Ковальчук В. Використання штучного інтелекту та цифровізація в українській освіті.....	527
Коритько Т. Особливості формування організаціо-економічного механізму підприємства на основі цифрових платформ	532
Корнілова О. Комплексний підхід у наданні паліативної медичної допомоги	534
Крищенко К. Цифровізація бюджетної системи України як фактор підвищення ефективності її функціонування	539
Левицька О. Інноваційні технології: розвиток блокчейн-систем у сучасній українській екосистемі	542
Литвинчук А., Кир'янов А. Розвиток інформаційних освітніх технологій в Україні під час війни	545
Ліскевич О., Ліскевич Р., Абзятов А., Обельовська К. Сучасні вимоги до мережевої інфраструктури обумовлені цифровізацією економіки України	549
Луцик А., Кочетков В. Важливість підвищення рівня цифрової грамотності населення	551
Марчук В., Кочетков В. Сегментація клієнтів на основі штучного інтелекту.....	554
Меліховець Г., Рожко З. Перспективи розвитку цифрової економіки в Україні.....	557
Мітюшкін Б., Кочетков В. Роль штучного інтелекту та машинного навчання у фінансових послугах.....	561
Мовчан В. Цифрова економіка України та її трансформація під час війни	564
Олійник Д., Кошкарів С. Інструменти цифрової трансформації економіки	568
Орлик О., Гудкова В. Сучасні програмні рішення для ресторанного бізнесу.....	573
Панасюк М., Белінська Г. Цифровізація Сінгапуру: його технологічні прагнення	576
Пічкурова З. Вплив глобальної цифровізації на трансформацію бізнес-моделей компаній.....	581
Полінкевич О. Перспективи розвитку малого бізнесу в умовах реінтеграції ветеранів у цифрове суспільство	585

V Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології»

Попик Н. Вплив цифрової економіки на навколишнє середовище.....	587
Прохорчук О. Штучний інтелект на озброєнні інвестиційної контори Black Rock, або джин для Aladdin.....	590
Рогоза М., Перебийніс В., Кононенко Ж., Карнаухова Г. Цифровізація економіки: проєктно-інформаційні технології, IT-бізнес, соціально-економічний розвиток	592
Руденко І. Проблематика розвитку ринку інформаційних технологій України.....	596
Сімахова А., Ткаченко В. Ринок хмарних технологій в Україні.....	599
Соколова М., Кочетков В. Цифрові технології: переваги та виклики для розвитку бізнесу.....	602
Солошенко М. Діджиталізація економіки в воєнний та післявоєнний період	605
Тельнова Г., Ткаченко В. Розвиток електронного бізнесу в Україні	609
Фімяр С., Патлаха О. Розвиток цифрових технологій	614
Хількевич К., Кочетков В. Масштаби впливу і поширення цифровізації у світі.....	617
Цоньо В., Бельцан К. Проблеми застосування цифрових інструментів управління персоналом	619
Чернишов О. Цифрові технології як каталізatori інновацій бізнес-моделей для економіки замкнутого циклу	622
Юрченко В. Штучний інтелект як інструмент підвищення конкурентоспроможності в умовах цифровізації.....	626

Секція 2. Інструменти інтелектуального аналізу даних та прогнозування розвитку соціально-економічних систем

важливими кроками для досягнення макроекономічної стабільності та економічного зростання України.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/>
2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Міжнародний валютний фонд: <https://www.imf.org/en/Home>
4. Зовнішній державний борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/2023/>
5. Список країн за зовнішнім боргом. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD_%D0%B7%D0%B0_%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D0%BC_%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%BC
6. Державний та гарантований державою борг збільшився за рахунок пільгового кредиту від ЄС в серпні 2023 року, але його вартість з початку року зменшилася. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/derzhavnii_ta_garantovanii_derzhavoiu_borg_zbilshivsia_za_rakhunok_pilgovogo_kreditu_vid_ies_v_serpni_2023_roku_ale_iogo_vartist_z_po_chatku_roku_zmenschilasia-4216

Кукель Г.,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет*

Яшунін В.,

*студент групи МЗД-20б,
факультет менеджменту та інформаційної безпеки,
Вінницький національний технічний університет*

РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ

В роботі досліджено проблеми розвитку теоретичних та методичних основ регулювання соціально-економічної ефективності системи управління в умовах зростання соціально-економічної нестабільності.

Ключові слова: ефективність управління, соціально-економічна ефективність, системний підхід в управлінні

Підприємницька діяльність, яка складає основу економічної системи країни і світу, завжди спрямована на отримання вимоги, яка виражається в показниках

економічної ефективності. Створюючи бізнес-структури їх власники та менеджери, насамперед, замислюються над тим, як забезпечити їх прибутковість, яка є основним показником ефективності. Діалектика соціально-економічних відносин, що є результатом безумовного взаємозв'язку соціальних суб'єктів, визначає залежність ефективності підприємницьких структур від навколишнього соціального, економічного, правового, екологічного, геополітичного середовища і, навпаки, усіх вищезазначених елементів суспільство залежить від економічної поведінки підприємців. В умовах сучасного зростання соціально-економічної нестабільності основним завданням менеджменту є забезпечення сталого функціонування суб'єктів соціально-економічних відносин, що становить основу їх економічної ефективності.

У 2021-2023 рр. економіка України розвивалася під впливом відновлення світової економічної динаміки на фоні адаптації соціально-економічних відносин до негативних наслідків пандемії COVID-19 та умов воєнного стану. Воєнний стан є періодом, коли здійснюється значний тиск на країну, а також відбуваються деструктивні економічні процеси. Основним фактором зростання соціально-економічної нестабільності стали військові дії на території України. Їх негативний вплив на руйнівні наслідки в економіці мають прояв в обмеженні соціально-економічної діяльності в рамках, спочатку карантинних заходів, а зараз військових дій, що призвело до скорочення світового ВВП на 3% у 2023 році [1]. ВВП України в 2023 році також зберігало негативну тенденцію та становило «мінус» 3 %, що, тим не менше, значно відрізняється від «мінус» 30,3 % за підсумками 2022 року в умовах активних бойових дій та руйнування критично важливої інфраструктури [2].

Відновлення ділової активності у 2024 році, за прогнозами МВФ, забезпечить зростання світового ВВП на 3,1%. Зростання ВВП України оцінюється МВФ у 2% [3].

Ефективність бізнес-структур залежить від обсягу виробництва і визначається прибутковістю. Аналізуючи відповідну статистичну інформацію, можливо сформуванати узагальнену оцінку ефективності підприємництва.

Загальна прибутковість бізнес-структур найбільш повно відображає ступінь ефективності управління підприємством. Вивчення динаміки відповідних показників дає інформацію про ступінь ефективності господарювання та рівень переважання доходів підприємства над їх витратами [4]. Здійснити відповідний аналіз про загальний рівень прибутковості підприємницьких структур дає змогу інформація узагальнена в табл.1.

Аналіз інформації про загальний рівень прибутковості підприємницьких структур дає підстави стверджувати про її недостатній рівень у більшості видів економічної діяльності.

Секція 2. Інструменти інтелектуального аналізу даних та прогнозування розвитку соціально-економічних систем

Таблиця 1

Загальна прибутковість бізнес-структур за видами економічної діяльності

Вид економічної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %	
	2021 рік	2022 рік
Усього	14,9	3,1
сільське, лісове та рибне господарство	6,7	-1,2
промисловість	16,3	1,7
будівництво	1,3	-0,2
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	31,3	13,3
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,0	6,7
тимчасове розміщування й організація харчування	16,1	-25,5
інформація та телекомунікації	24,5	20,3
фінансова та страхова діяльність	7,3	2,3
операції з нерухомим майном	40,6	-6,9
професійна, наукова та технічна діяльність	0,2	-6,1
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	10,8	5,3
освіта	5,5	29,0
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-4,4	-1,9
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-4,9	-11,0
надання інших видів послуг	-2,4	-23,6

Джерело: складено авторами за матеріалами [5-6].

Найвища рентабельність у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, де її показник у 2022 році становив 29,0%. Найвищий показник рентабельності у сфері операцій з нерухомим майном у 2021 році становив 40,6%, але відбулося зниження загального рівня рентабельності до від'ємного значення 6,9% у 2022 році. Також позитивним є значення рентабельності бізнес-структур у наступних видах діяльності: інформація та телекомунікації 20,3%; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів 13,3%; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність 6,7%; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування 5,3%; фінансова та страхова діяльність 2,3%; промисловість 1,7%.

Найбільш негативними є показники прибутковості бізнес-структур за видами діяльності: тимчасове розміщення та організація харчування – 25,5%; надання інших видів послуг – 23,6%; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок –

11,0%. У сфері сільського, лісового та рибного господарства відбулося зниження загального рівня рентабельності до від'ємного значення 1,2% у 2022 році.

Промислове виробництво в Україні в 2023 році знизилося на 2,9%, за секторами статистичне відомство зафіксувало цього року найбільше зниження – 11,4% – у постачанні електроенергії, газу та пари [7]. Це недостатньо для формування фінансових резервів, які забезпечать здатність підприємств до технологічного оновлення та розвитку.

Загальне зниження обсягів підприємницької діяльності та доходів підприємницьких структур, недостатній рівень прибутковості свідчить про необхідність організаційних перетворень в управлінні, що забезпечить умови для підвищення економічної ефективності.

Ефективність будь-якого з підприємств залежить від того, як взаємодіють один з одним його основні компоненти і від того, наскільки кожен з них впливає на інші. Серед основних елементів управління підприємством як відкритою системою, що найбільше впливають на його якість, є такі: трудові ресурси (персонал), бізнес-процеси та технологія виробництва.

Внаслідок прискорення соціально-економічної та технологічної динаміки сформувалася необхідність постійної організаційної трансформації бізнес-процесів, яка може виражатися в комплексних заходах різного ступеня організаційних змін. На основі аналізу теорії та практики оптимізаційної трансформації бізнес-процесів вважаємо можливим виділити три рівні відповідної управлінської діяльності: оптимізація, реструктуризація, реінжиніринг [4].

Оптимізація бізнес-процесів передбачає внесення незначних конструктивних або структурних змін у діяльність структури підприємства з метою її адаптації до зовнішніх умов функціонування організації. Наприклад запровадження віддаленої роботи для деяких офісних працівників в умовах карантину.

Процес реструктуризації підприємства слід розглядати, як фундаментальні зміни, в основі яких лежить трансформація структури та способу функціонування підприємства, а реінжиніринг – як сучасний метод трансформації бізнес-процесів.

Соціально-економічна ефективність системи управління підприємством виявляється в тому, що всі елементи цієї системи задіяні, функціонують і використовуються за призначенням найбільш ефективно. Ефективність бізнес-структур залежить від ступеня адаптованості організаційно-управлінської системи до умов середовища. Управління бізнес-структурами здійснюється на системній основі.

Список використаних джерел

1. Зростання глобальної економіки сповільниться до 3% у 2023 році – OECD. GMK Center. URL: <https://gmk.center.ua/news/zrostannya-globalnoi-ekonomiki-spovilnitsya-do-3-u-2023-roci-oecd/>
2. МВФ прогнозує цьогоріч в Україні «мінус» 3% ВВП. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3694498-mvf-prognozue-cogoric-v-ukraini-minus-3-vvp.html>
3. Стійкість США і плани Китаю. МВФ покращив прогноз зростання світової економіки на 2023 рік. Журнал Forbes Ukraine. URL: <https://forbes.ua/news/mvf-pokrashchiv-prognoz-zrostannya-svitovoi-ekonomiki-na-2024-rik-cherez-stiykist-ssha-ta-finansovu-pidtrimku-kitayu-30012024-18869>
4. Bavyko O.Ye. Organizational and Managerial Aspects of Ensuring the Business Structures Efficiency in the Conditions of Growing Socio-Economic Turbulence. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2022. № 1 (19). С. 5-16. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2022/No1/5.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.01.2022.1. DOI 10.5281/zenodo.7217354
5. Рентабельність операційної та усієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Керуємо цифрами, які стимулюють комерцію! KorFor Аналіз ринків України. URL: <https://korfor.com.ua/analiz-konkurentnoho-seredovyshcha-v-ukraini-09/>
7. Промвиробництво в Україні за 6 міс.-2023 знизлося на 2,9% – Держстат. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/936878.html>

Наукове видання

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«БІЗНЕС-АНАЛІТИКА:
МОДЕЛІ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

Відповідальний за випуск: Тельнова Г.В.

Головний редактор: Касьянова Н.В.

Підписано до друку 15.03.2024 р. Формат 60x90 1/16
Папір офсетний. Умовн. др. арк. 39,4. Обл. вид. арк. 34,4
Друк різнограф. Тираж 150 прим